

EUROPEES PARLEMENT

1999

2004

Zittingsdocument

DEFINITIEVE VERSIE
A5-0131/2000

9 mei 2000

VERSLAG

over de mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's "Naar een Europese onderzoekruimte"
(COM(2000) 6 – C5-0115/2000 – 2000/2075(COS))

Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie

Rapporteur: Elly Plooij-van Gorsel

Verklaring van de gebruikte tekens

- * Raadplegingsprocedure
Meerderheid van de uitgebrachte stemmen
- **I Samenwerkingsprocedure (eerste lezing)
Meerderheid van de uitgebrachte stemmen
- **II Samenwerkingsprocedure (tweede lezing)
Meerderheid van de uitgebrachte stemmen voor de goedkeuring van het gemeenschappelijk standpunt
Meerderheid van de leden van het Parlement voor de verwerping of amendering van het gemeenschappelijk standpunt
- *** Instemming
Meerderheid van de leden van het Parlement, behalve in de in de artikelen 105, 107, 161 en 300 van het EG-Verdrag en in artikel 7 van het EU-Verdrag bedoelde gevallen
- ***I Medebeslissingsprocedure (eerste lezing)
Meerderheid van de uitgebrachte stemmen
- ***II Medebeslissingsprocedure (tweede lezing)
Meerderheid van de uitgebrachte stemmen voor de goedkeuring van het gemeenschappelijk standpunt
Meerderheid van de leden van het Parlement voor de verwerping of amendering van het gemeenschappelijk standpunt
- ***III Medebeslissingsprocedure (derde lezing)
Meerderheid van de uitgebrachte stemmen voor de goedkeuring van de gemeenschappelijke ontwerp tekst

(De aangeduide procedure is gebaseerd op de door de Commissie voorgestelde rechtsgrondslag.)

INHOUD

	Blz.
PROCEDUREVERLOOP	4
ONTWERPRESOLUTIE	5
TOELICHTING	18
ADVIES VAN DE COMMISSIE JURIDISCHE ZAKEN EN INTERNE MARKT	25

PROCEDUREVERLOOP

Bij schrijven van 24 januari 2000 deed de Commissie haar mededeling "Naar een Europese onderzoekruimte" toekomen aan het Parlement (COM(2000) 6 – 2000/2075(COS)).

Op 13 maart 2000 gaf de Voorzitter van het Parlement kennis van de verwijzing van deze mededeling naar de Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie als ten principale bevoegde commissie en de Juridische Commissie, de Commissie cultuur, jeugd, onderwijs, media en sport en de Commissie rechten van de vrouw en gelijke kansen als medeadviserende commissies (C5-0115/2000).

De Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie benoemde reeds op haar vergadering van 27 januari 2000 Elly Plooi van Gorsel tot rapporteur.

Zij behandelde de mededeling van de Commissie en het ontwerpverslag op haar vergaderingen van 23 februari, 19 april en 9 mei 2000.

Op laatstgenoemde vergadering hechtte zij met 34 stemmen voor en 1 tegen haar goedkeuring aan de ontwerpresolutie.

Bij de stemming waren aanwezig: de leden Carlos Westendorp y Cabeza (voorzitter), Elly Plooi van Gorsel (rapporteur), Gordon J. Adam (verving Imelda Mary Read), Ole Andreasen (verving Colette Flesch), Maria del Pilar Ayuso González (verving Concepción Ferrer), Guido Bodrato, Felipe Camisón Asensio (verving Christos Folias), Giles Bryan Chichester, Dorette Corbey (verving Erika Mann), Elisa Maria Damião (verving Elena Valenciano Martínez-Orozco), Willy C.E.H. De Clercq, Claude J.-M.J. Desama, Jonathan Evans (verving John Purvis), Carlo Fatuzzo (verving Umberto Scapagnini, overeenkomstig artikel 153, lid 2 van het Reglement), Giovanni Claudio Fava (verving Massimo Carraro, overeenkomstig artikel 153, lid 2 van het Reglement), Glyn Ford, Michel Hansenne, Malcolm Harbour, Bashir Khanbhai (verving Anders Wijkman), Werner Langen, Linda McAvan, Hervé Novelli (verving Christian Foldberg Røvsing), Yves Piétrasanta, Samuli Pohjamo (verving Astrid Thors), Godelieve Quisthoudt-Rowohl, Alexander Radwan (verving Peter Michael Mombaur), Mechtild Rothe, Paul Rübig, Konrad K. Schwaiger, Ioannis Theonas (verving Konstantinos Alyssandrakis), Antonios Trakatellis (verving Dominique Vlasto), Jaime Valdivielso de Cué, W.G. van Velzen, Alejo Vidal-Quadras Roca en Kyösti Tapio Virrankoski (verving Nicholas Clegg, overeenkomstig artikel 153, lid 2 van het Reglement).

Het advies van de Commissie juridische zaken en interne markt is bij dit verslag gevoegd; de Commissie cultuur, jeugd, onderwijs, media en sport en de Commissie rechten van de vrouw en gelijke kansen hebben op 28 maart 2000 besloten geen advies uit te brengen.

Het verslag werd bij de Griffie ingediend op 9 mei 2000.

De termijn voor de indiening van amendementen wordt bekendgemaakt in de ontwerpagenda voor de vergaderperiode waarin het verslag wordt behandeld.

ONTWERPRESOLUTIE

Resolutie van het Europees Parlement over de mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's "Naar een Europese onderzoekruimte" (COM(2000) 6 – C5-0115/2000 – 2000/2075(COS))

Het Europees Parlement,

- gelet op de mededeling van de Commissie "Naar een Europese onderzoekruimte" (COM(2000) 6 – COS2000/2075 – C5-0115/2000)¹,
  - onder verwijzing naar zijn resolutie van 23 december 1998 over het Vijfde kaderprogramma van de Europese Gemeenschap voor activiteiten op het gebied van onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratieprojecten van de Europese Unie (1998-2002)²,
  - onder verwijzing naar zijn resolutie van 17 februari 1998 over het Jaarverslag voor 1997 over de activiteiten van de Europese Unie op het gebied van onderzoek en technologie³,
  - onder verwijzing naar zijn resolutie van 12 juni 1997 over de ontwikkeling en toepassing van nieuwe informatie- en communicatietechnologie (ICT) in het komende decennium⁴,
  - onder verwijzing naar zijn resolutie van 28 november 1996 inzake het Wetenschaps- en technologiebeleid in de 21e eeuw⁵,
  - gelet op artikel 47, lid 1, van zijn Reglement,
  - gezien het verslag van zijn Commissie industriebeleid, externe handel, onderzoek en energie en het advies van de Juridische Commissie (A5-0131/2000),
- A. overwegende dat een betere integratie van de Europese wetenschapswereld een essentiële voorwaarde is voor de stimulering van onderzoek en innovatie,
- B. overwegende dat onderzoek niet alleen nieuwe kennis verschaft maar bovendien een productiefactor is,
- C. overwegende dat een welvarend Europa een groot aantal actieve onderzoekers vergt - en hierdoor gekenmerkt wordt -, met een aanzienlijke productie van succesvol onderzoek, vooral, maar niet uitsluitend, op terreinen als geavanceerde technologie, medische wetenschap, milieuwetenschap en biotechnologie,
- D. overwegende dat de waarde van onderzoek op andere terreinen, zoals techniek,

---

¹ Nog niet gepubliceerd in het Publicatieblad.

² PB L 26 van 1.2.1999, blz. 1.

³ PB C 80 van 16.3.1998, blz. 41.

⁴ PB C 200 van 30.6.1997, blz.196.

⁵ PB C 380 van 16.12.1996, blz. 72.

management, economische en sociale wetenschappen en menswetenschappen in dit verband niet mag worden verwaarloosd,

- E. overwegende dat het noodzakelijk is bij het grote publiek (de burger) meer inzicht in de behoeften aan onderzoek en innovatie te bevorderen,
- F. overwegende dat verhoging van de uitgaven en versterking van de samenwerking en samenhang in het Europees onderzoek noodzakelijk zijn om het concurrentievermogen te versterken,
- G. overwegende dat de middelen die in de EU worden uitgetrokken voor onderzoek gemiddeld 1,8% van het BBP bedragen, tegen 2,8% in de VS en 2,9% in Japan, en dat een aantal lidstaten en regio's in de EU een veel groter deel van het BBP in onderzoek investeert,
- H. overwegende dat de middelen die in de EU worden uitgetrokken voor onderzoek gemiddeld 1,8% van het BBP bedragen, tegen 2,8% in de VS en 2,9% in Japan, en dat er aanzienlijke verschillen tussen de lidstaten zijn,
- I. overwegende dat het verschil tussen de totale uitgaven voor overheids- en particulier onderzoek in Amerika en Europa gestegen is van 12 miljard euro in 1992 naar circa 60 miljard euro in 1998,
- J. overwegende dat althans in een aantal landen van de Europese Unie de werkloosheid onder jonge onderzoekers explosief gestegen is, waardoor kostbaar menselijk potentieel onbenut wordt gelaten,
- K. overwegende dat onderzoek en technologie voor 25 tot 50% ten grondslag liggen aan de economische groei en in hoge mate bepalend zijn voor het concurrentievermogen en de werkgelegenheid en kwaliteit van het bestaan van de Europese burgers,
- L. overwegende dat het steeds moeilijker wordt onderscheid te maken tussen fundamenteel en toegepast onderzoek, omdat fundamenteel onderzoek steeds vaker gericht is op eventuele toepassingen,
- M. overwegende dat het belangrijk is een evenwicht te handhaven tussen fundamenteel en toegepast onderzoek, aangezien kwalitatief hoogwaardig wetenschappelijk onderzoek op lange termijn de gehele samenleving ten goede komt,
- N. overwegende dat de waarde van fundamenteel onderzoek niet kan worden afgemeten aan de directe of onmiddellijke overdraagbaarheid op industriële toepassingen, dit onderzoek op de lange termijn een absoluut noodzakelijke voorwaarde is voor het concurrentievermogen in industrie en onderzoek, en dat een onterechte concentratie op toegepast of marktgericht onderzoek daarom contraproductief is,
- O. overwegende dat handhaving van fundamenteel onderzoek van hoge kwaliteit noodzakelijk is zowel omdat het bijdraagt aan de menselijke kennis als omdat het van groot belang is wanneer Europa zijn beste onderzoekers wil behouden en aantrekkelijk wil zijn voor kundige onderzoekers van buiten de Unie,

- P. overwegende dat het onderzoek in Europa versnipperd en verkokerd is in nationale onderzoeksstelsels en dat maatregelen om een gemeenschappelijke onderzoeksruimte te creëren en te stimuleren dringend geboden zijn,
- Q. overwegende dat uitbreiding van de wetenschappelijke en technische ondersteuning van verschillende beleidsterreinen van de Gemeenschap dringend noodzakelijk zijn,
- R. overwegende dat een Europese onderzoeksruimte gericht is op de invoering van een gemeenschappelijk wetenschappelijk en technisch referentiesysteem door onderlinge afstemming van methoden, harmonisatie van procedures en vergelijking van onderzoeksbevindingen; dit kader moet ingevoerd worden met de hulp van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek en geschraagd worden door de competentie van "Centers of Excellence" in de lidstaten via adequate netwerken die met hulp van het GCO worden opgezet;
- S. overwegende dat de ontwikkelingen op het gebied van de biowetenschappen en de informatie- en communicatietechnologieën gepaard gaan met steeds meer ethische vragen en dat de manier waarop deze worden behandeld van invloed is op de perspectieven van de wetenschappelijke en technologische ontwikkeling in Europa,
- T. overwegende dat de Europese onderzoeksruimte een kans bij uitstek biedt voor de ontwikkeling van de noodzakelijke synergie tussen onderzoek en communautair beleid, met name door de resultaten van het eerste in dienst te stellen van het laatste,
- U. overwegende dat uit de talloze problemen en crises van de laatste tijd is gebleken dat wetenschappelijke ondersteuning van het communautaire beleid steeds noodzakelijker wordt en dat het huidige systeem hier niet in voorziet,
- V. overwegende dat de Gemeenschappelijke Centra voor Onderzoek een integraal onderdeel dienen uit te maken van de Europese onderzoekruimte,
- W. overwegende dat de Europese Commissie in het toekomstige zesde kaderprogramma moet zorgen voor adequate voorwaarden (waaronder ook financiële voorwaarden en toegang tot de resultaten) om de doeltreffendheid en betrouwbaarheid van het gemeenschappelijk referentiesysteem en de bijhorende netwerken te verzekeren,
- X. overwegende dat er in de Europese Unie een ernstig gebrek is aan postdoctorale studenten en wetenschappers die in het bedrijfsleven werkzaam zijn in vergelijking tot de Verenigde Staten en Japan en dat 50% van de Europeanen die in de Verenigde Staten promoveren daar gedurende langere tijd blijft en soms zelfs definitief,
- Y. overwegende dat het kaderprogramma voor onderzoek en ontwikkeling, hoewel het binnen de interne beleidsterreinen van de EU de grootste uitgavenpost vormt, er niet in is geslaagd echt Europees onderzoek te bevorderen, vanwege het gebrek aan beschikbare middelen en de omslachtige administratieve procedures,
- Z. overwegende dat het bedrijfsleven op dit ogenblik tweederde van de activiteiten op het gebied van onderzoek en ontwikkeling voor zijn rekening neemt,

AA. overwegende dat een Europese onderzoeksruimte kan leiden tot een concentratie van onderzoeksfaciliteiten ten koste van de perifere gebieden,

1. verwelkomt de mededeling van de Europese Commissie: "Naar een Europese onderzoeksruimte" als uitgangspunt voor een diepgaand politiek en wetenschappelijk debat over de oprichting van een werkelijke Europese Onderzoeks- en Innovatiegemeenschap en stelt voor om, in aanvulling op de reeds door de Commissie genomen maatregelen, ook een goed gebruik te maken van de resultaten van het Instituut voor Prospectieve Technologische Studies (IPTS) van het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek, bijvoorbeeld door middel van projecten van het initiatief "FUTURES";
2. is van mening dat Europees onderzoek het meest efficiënt is als er sprake is van één gemeenschappelijke Europese onderzoeksruimte, waarin met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel en met het oog op een aanzienlijke Europese meerwaarde gezamenlijk wordt gewerkt aan het vaststellen van gemeenschappelijke doelen en een optimale inzet van middelen om deze doelen te realiseren; wijst erop dat deze bundeling van Europese onderzoeksactiviteiten niet in strijd mag zijn met het opzetten van concurrerend onderzoek in de lidstaten;
3. verzoekt de lidstaten te streven naar een inzet van ten minste 3% van hun BBP voor onderzoek;
4. meent dat de Europese Unie en de lidstaten voorwaarden moeten creëren voor een betere toegang van bedrijven tot onderzoeksresultaten zodat zij deze kunnen omzetten in innovaties, die uiteindelijk een hogere bijdrage kunnen leveren aan de groei van de welvaart, de veiligheid, het concurrentievermogen en de werkgelegenheid, alsmede aan de versterking van de gehele Europese markt;
5. wijst erop dat er nodeloze juridische belemmeringen voor de praktische toepassing van Europees onderzoek bestaan, waarvan de moeizame en dure procedure om een patent aan te vragen er één is; de Europese Commissie zou vastberaden moeten optreden om een Europese octrooiregeling in te stellen;
6. stelt vast dat er andere belemmeringen zijn, zoals het steeds achterwege blijven van wederzijdse erkenning van diploma's en beroepskwalificaties, onzekerheid en gebrek aan samenhang in de bepalingen inzake de status en de veiligheid van mensen die een onderzoeksloopbaan volgen, en het ontbreken van steun voor, of een Europees statuut dat mogelijkheden schept voor, de oprichting van "seed-corn"-bedrijven die industriële toepassingen van onderzoeksbevindingen ontwikkelen;
7. onderstreept dat Europese steun voor O&O niet alleen moet helpen de Europese Unie een sterkere concurrentiepositie in te laten nemen, maar ook een bijdrage moet leveren aan de groei van kennis om de werkgelegenheid en welvaart te verbeteren, het EU-beleid te ondersteunen en een antwoord te geven op de preoccupaties van de burgers;
8. benadrukt dat het Europese onderzoek tot doel moet hebben de wetenschappelijke en technische bouwstenen voor het overige communautaire beleid aan te dragen en juicht daarom het plan van de Commissie toe om een "gemeenschappelijk wetenschappelijk en

technisch referentiesysteem", in dienst van het communautaire beleid, op te zetten; verzoekt de Commissie nadrukkelijk om in de context van het toekomstige kaderprogramma alle nodige maatregelen te nemen, met name op financieel vlak, ter waarborging van een soepel functioneren van dit systeem, dat ondersteund zou moeten worden door netwerken van de meest gezaghebbende nationale instanties, die met de steun en onder de verantwoordelijkheid van het GCO gecreëerd moeten worden; verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat dit gemeenschappelijke referentiesysteem en de hierin ondergebrachte netwerken via het GCO gebruik kunnen maken van de resultaten van het communautaire onderzoek die voor de communautaire beleidsvoering van belang zijn;

9. verzoekt de lidstaten nationale onderzoeksprogramma's niet louter te zien als programma's ter versterking van vooral de eigen economie, maar als programma's om de economische groei, het concurrentievermogen, de werkgelegenheid en de samenhang in de gehele Europese Unie te bevorderen; door bovendien op EU-niveau te werken met onderzoeksprogramma's in plaats van kleinere projecten op allerlei deeltherreinen, is er een grotere bundeling van onderzoeksactiviteiten; dit bevordert bezuinigingen door schaalvergroting, verbetert het concurrentievermogen binnen de Europese Unie, stimuleert de werkgelegenheid en daarmee de noodzaak om verder te innoveren hetgeen op macro-economisch niveau kan leiden tot nog meer werkgelegenheid en economische groei;
10. acht de erkenning van het subsidiariteitsbeginsel in zijn ruimste betekenis door de Europese Commissie, zoals blijkt uit paragraaf 5, lid 1 van haar mededeling, bijzonder verheugend, omdat zowel de regio's als de lidstaten, en zowel de particuliere bedrijven als de overheid wel degelijk een belangrijke rol te vervullen hebben, maar meent dat verder onderzoekers en onderzoeksgroepen die op degelijke steun kunnen rekenen in competitieve en door vakgenoten geleide systemen voor de financiering van het onderzoek, de grondslag van het Europees onderzoeksbeleid moeten vormen;
11. is van mening dat het gelijktijdig gebruik van alle officiële Europese talen, dat zowel een erfenis van het verleden is als een zeer positief element bij het handhaven van een culturele diversiteit die een van de kenmerken van Europa is, het communicatieproces tussen Europese wetenschappers in het algemeen belemmert en derhalve Europese actie rechtvaardigt ten behoeve van vertalingen en communicatie;
12. beveelt de Commissie echter aan de instrumenten voor uitwisseling tussen onderzoeksteams te versterken, en haar bevoegdheden te gebruiken om te stimuleren dat openbare en particuliere investeerders in onderzoek op alle niveaus hun activiteiten op Europees niveau beter coördineren;
13. is van mening dat een tweemaaljaarlijks verslag van de Commissie aan het Europees Parlement een adequaat overzicht mogelijk zou maken van de genomen besluiten en de verkregen resultaten;
14. verzoekt de Europese Commissie en de lidstaten een nieuwe werkwijze in het EG-onderzoek te ontwikkelen, waarin doelstellingen en de wijze waarop deze Europese doelen in mondiaal verband gerealiseerd kunnen worden, centraal staan en dringt er daarom bij Europese Commissie op aan om het Zesde kaderprogramma een effectief middel ter verwezenlijking van deze doelen te laten zijn; samenwerking moet ook in het

nieuw op te zetten zesde kaderprogramma blijvend worden gestimuleerd; het kaderprogramma moet flexibel worden opgezet zodat op nieuwe uitdagingen (bijvoorbeeld BSE-crisis) slagvaardig en zonder al te grote bureaucratische rompslomp door zelf-organisatie van de Europese wetenschap kan worden gereageerd; wijst erop dat de geplande invoering van een hogesnelheidsnetwerk, om het Europese onderzoek te vergemakkelijken, als een aanzienlijke Europese meerwaarde moet worden beschouwd;

15. stelt vast dat een Europese onderzoeksruimte vereist dat de Europese instellingen, en met name de Commissie, een zeer belangrijke bijdrage leveren, gericht op het aanmoedigen van de versterking van de inspanningen en een betere samenhang tussen de uiteenlopende programma's op regionaal en lidstaatniveau, maar dat de bijdrage van de instellingen zeer nauw gericht dient te blijven op de doelstellingen die alleen op Unieniveau kunnen worden verwezenlijkt, en hieruit voortvloeiende activiteiten zoals:
  - het toezicht op de vorderingen,
  - het doorgeven van informatie,
  - bekendmaking en ondersteuning van beste praktijken,
  - het opstellen van kaderprogramma's voor terreinen die steunverlening op EU-niveau vergen,
  - verbetering van het juridisch kader, bijvoorbeeld de octrooi- en vennootschapswetgeving,
  - waarborging van het vrije verkeer, en opheffing van belemmeringen voor onderzoeksmobiliteit,
  - vergemakkelijking van onderzoeksnetwerken, alsmede andere instrumenten gericht op het bereiken van kritische massa;
16. verzoekt de Europese Commissie en de lidstaten maatregelen te nemen om het Europese publiek beter te informeren over de noodzaak van onderzoek en de resultaten die het onderzoek hebben geboekt; informatie zal het imago van onderzoek helpen verbeteren en de Europese onderzoeksruimte aantrekkelijker maken, waardoor in de toekomst meer academici naar het Europees onderzoek zullen trekken;
17. stelt voor een permanent onderzoeksinstituut op te richten dat zich bezig houdt met de ethiek van wetenschap en technologie, en specifiek gericht is op vergelijkend onderzoek van de wettelijke bepalingen en de ethische normen die in de EU-lidstaten en de geïndustrialiseerde landen in het algemeen op onderzoeksprogramma's van toepassing zijn, teneinde op basis hiervan te werken aan een zo convergent en coherent mogelijke benadering van deze vraagstukken;
18. dringt er bij de Europese Commissie en de lidstaten op aan beleid te ontwikkelen waarin niet de technische onderzoeksinfrastructuur of de samenwerking tussen bestaande en nieuwe instituten centraal staat, maar de doelstellingen van onderzoek en innovatie, het zo efficiënt mogelijk inzetten van onderzoekers, het vergroten van de mobiliteit van (met name jonge) onderzoekers, het bevorderen van het onderzoeksklimaat in Europa waardoor meer onderzoekers van binnen en buiten Europa naar de Europese onderzoeksruimte getrokken kunnen worden, verbetering van de salarissen van onderzoekers, verbetering van de opleidingen voor academici, ook opleiding in veel gebruikte talen, en de verbetering van de participatie van vrouwen in het wetenschappelijk onderzoek; het Zesde kaderprogramma dient daaraan effectief bij te dragen;

19. vraagt de Europese Commissie bij het opzetten van gemeenschappelijke onderzoeksprojecten zo veel mogelijk te rade te gaan bij onderzoekers zelf, gebruikers van de resultaten van het onderzoek en/of Europese instellingen (zoals de Europese stichting voor wetenschap en de Eurohorcs), alsmede grote bedrijven, het MKB, en universiteiten; vraagt de Commissie daarbij ook rekening te houden met de toenemende vergrijzing van het onderzoekspotentieel in de Europese Unie en de gevolgen daarvan voor de arbeidsmarkt;
20. verzoekt de Commissie bij de voorbereiding van het nieuwe onderzoeksbeleid een overlegprocedure te starten, zowel met de wetenschappelijke kringen (onderzoekers, universiteiten en onderzoeksinstellingen die zich met de desbetreffende wetenschappelijke gebieden bezighouden), als met de gebruikers van de resultaten van het onderzoek zelf (grote, kleine en middelgrote ondernemingen), en hierbij te trachten de nationale bureaucratische beperkingen die dikwijls dergelijke procedures belemmeren, te overwinnen;
21. vraagt de Europese Commissie nauwer samen te werken met het bedrijfsleven om een bijdrage te leveren tot de totstandkoming van een echte Europese onderzoeksruimte en aan te geven wat de rol van het Europese bedrijfsleven kan zijn binnen dit streven; momenteel neemt de particuliere sector tweederde van de O&O-activiteiten in de Europese Unie voor zijn rekening;
22. vraagt de Europese Commissie te onderzoeken hoe met name de uitwisseling van informatie over wie wat doet op onderzoeksgebied in de EU, en welke onderzoekscentra zich onderscheiden op welke deelterreinen, kan worden gestimuleerd en welke rol daarbij het concept "centres of excellence" kan spelen;
23. vraagt de Europese Commissie te onderzoeken hoe de netwerken van "centres of excellence" en te creëren virtuele centra kunnen bijdragen tot de ontwikkeling van de kennis, economische groei en werkgelegenheid;
24. is van mening dat het aanwijzen van bepaalde onderzoekscentra als "centre of excellence" moet plaatsvinden op basis van gemeenschappelijk aanvaarde academische criteria;
25. vraagt de Europese Commissie en de lidstaten te onderzoeken wat op het ogenblik de belangrijkste knelpunten zijn in de onderzoeksinfrastructuur in de Europese Unie, en te zoeken naar oplossingen hiervoor;
26. benadrukt dat een Europese onderzoeksruimte gekenmerkt zou moeten worden door doeltreffende netwerken en vlotte samenwerking tussen onderzoekers en onderzoeksinstellingen in verschillende lidstaten, met meer wederzijds begrip tussen de verschillende onderzoeksculturen dan nu het geval is; dit zou vergemakkelijkt kunnen worden door uitgebreider gebruikmaking van het Internet en andere elektronische communicatiemiddelen, en het zou bijzonder waardevol zijn voor de centra die aan de spits van het onderzoek staan;
27. erkent het succes van de bestaande, op geheel Europa gerichte faciliteiten en

- programma's, en benadrukt de noodzaak een "kritische massa" te ontwikkelen op de belangrijkste onderzoeksgebieden, hetzij in afzonderlijke centra, hetzij via "virtuele centra", en verzoekt de Commissie en de lidstaten voorrang te verlenen aan de vereisten van een "kritische massa", zowel in de kaderprogramma's als elders;
28. dringt er bij de Europese Commissie en de lidstaten op aan beleid te voeren dat nauwere verbindingen bevordert tussen onderzoek, universiteiten, en de bedrijfs- en handelssector, teneinde het aanbod beter af te stemmen op de vraag;
  29. vindt dat de lidstaten, gezien de verschillen die er bestaan tussen de Europese Unie en de VS, een grotere inspanning moeten leveren om te profiteren van de gunstige effecten die de nieuwe kenniseconomie heeft op de welvaart, het concurrentievermogen en de werkgelegenheid en zich ten doel moeten stellen dat binnen twee jaar alle EU-lidstaten tenminste 3% van het BBP in wetenschappelijk onderzoek investeren; wijst erop dat de noodzakelijke verhoging van de middelen voor onderzoek niet alleen door de staat kunnen worden opgebracht en dat er dus grote politieke inspanningen moeten worden geleverd met het doel de voorwaarden en het bewustzijn voor een grotere particuliere bijdragen op dit gebied te verbeteren;
  30. is van mening dat het Jaarverslag over de communautaire maatregelen ter ondersteuning van de werkgelegenheid regelmatig ook een hoofdstuk over onderzoek en innovatie dient te bevatten;
  31. meent dat de lidstaten grote en kleine bedrijven die in wetenschappelijk onderzoek investeren, via belastingvrijstelling moeten stimuleren om herinvestering in onderzoek te bevorderen, en door de ontwikkeling van risicokapitaalmechanismes, ook met het oog op het creëren van arbeidsplaatsen;
  32. dringt erop aan snel over te gaan tot invoering van een goedkoop EG-octrooi en na te gaan welke andere regelgeving nodig is om de overgang naar de nieuwe kenniseconomie mogelijk te maken;
  33. wijst op het belang van een betere coördinatie tussen de rechtsstelsels voor intellectuele eigendom in de lidstaten van de Unie, ter bevordering van de transparantie op technologisch gebied, gedurende de periode dat wordt gewerkt aan andere vormen van gebruiksvoorschriften of -modellen;
  34. verzoekt de Europese Commissie en de lidstaten initiatieven te ondersteunen die wetenschappers, bedrijfsleven en investeerders bij elkaar brengen;
  35. verzoekt de Europese Commissie na te gaan welke belemmeringen er thans zijn bij de uitvoering van het vijfde kaderprogramma zowel bij de Commissie zelf als bij de aanvragers en degenen die deelnemen aan dit programma; verzoekt de Commissie tijdig - voordat het zesde kaderprogramma start - aan de Raad en aan het EP een overzicht te geven van de lering die getrokken kan worden uit de uitvoering van het vijfde kaderprogramma;
  36. brengt onder de aandacht dat onderzoek op de langere termijn kan zorgen voor

werkgelegenheid, maar dat daarbij de mogelijkheden voor de korte termijn niet vergeten mogen worden; meent tevens dat de bestaande financiële middelen ook rechtstreeks beschikbaar gesteld moeten worden voor dringende onderzoeksprojecten op de korte termijn; de huidige tekorten op de arbeidsmarkt in de Europese ICT branche (1 miljoen vacatures) zullen leiden tot het verlies van arbeidsplaatsen naar andere delen van de wereld; er dient een beleid te komen dat (financiële) ruimte biedt voor ad hoc reacties op trends en nieuwe marktmogelijkheden; bekeken dient te worden in hoeverre flexibele trainingscentra in de Europese Unie kunnen inspelen op het terugdringen van tekorten aan gekwalificeerde onderzoekers, onder meer op het gebied van telecommunicatie, E-commerce en M-commerce;

37. benadrukt dat volledige verwezenlijking van de doelstelling van een interne markt een soepele mobiliteit van onderzoekers in de natuurwetenschappen, medische, sociale en menswetenschappen tussen universiteiten, onderzoeksinstituten, onderzoeksinstellingen van de overheid en het particuliere bedrijf veronderstelt;
38. is in deze context van mening dat de onderzoekscultuur in Europa zou worden versterkt wanneer gerichte stappen worden genomen om allerlei contacten tussen allerlei soorten ondernemingen en universiteiten en andere onderzoeksinstellingen tot stand te brengen of te intensiveren, doch dat dit dient te geschieden met de nodige voorzorgsmaatregelen tegen misbruik van het beginsel van commerciële vertrouwelijkheid om de publicatie tegen te houden van onderzoeksbevindingen die openbaar behoren te zijn;
39. is van oordeel dat het Marie Curie Mobiliteitsprogramma (MCMP) een van de meest succesrijke onderdelen is geweest van het Vierde en Vijfde kaderprogramma, en dat dit daarom in de toekomst moet worden versterkt en uitgebreid, in het bijzonder door opname van met de EU geassocieerde landen en derde landen, door regelingen voor beurzen op langere termijn voor postdoctorale wetenschappers, retourbeurzen om wetenschappers te stimuleren naar hun land van herkomst terug te keren, evenals seniorbeurzen om gevestigde wetenschappers en ingenieurs uit belangrijke Europese onderzoekscentra de gelegenheid te bieden zich bezig te houden met de oprichting van startbedrijven of spin-off-projecten;
40. wijst er op dat andere belemmeringen voor het vrije verkeer kunnen ontstaan wanneer men er niet in slaagt eerlijke vergelijkende onderzoeken of aanwerving te organiseren voor onderzoeksbeurzen op doctoraal en postdoctoraal niveau, waardoor het vrije verkeer van wetenschappers wordt belemmerd in het stadium van hun carrière waarin zij het meest kunnen profiteren van ervaringen in verschillende onderzoeksculturen, waardoor zij op de langere termijn dankzij deze ervaringen kunnen helpen met het slechten van barrières; wijst er met nadruk op dat uit regelingen zoals die voor docenten vreemde talen in Italië, spijtig genoeg blijkt dat de Europese Commissie in dat opzicht in de loop der jaren blijkt gegeven heeft van een zekere angstvalligheid en zich in de toekomst met grotere vastberadenheid moet gaan gedragen;
41. onderstreept dat de onderzoeksinfrastructuur in de Europese Unie nog hiaten vertoont en dat er op dit gebied maatregelen genomen moeten worden om alle burgers toegang te verlenen tot de beschikbare inhoud en roept de Europese Commissie op zo spoedig mogelijk met voorstellen te komen om de besluiten van de buitengewone top van Lissabon op dit gebied om te zetten in daden;

42. verzoekt de nationale wetenschappelijke organisaties in de EU met één stem te spreken;
43. verzoekt de Commissie op het gebied van de communicatie-infrastructuur alle dienstige initiatieven te nemen of te ondersteunen, teneinde de totstandkoming van de netwerken te bevorderen en een zo ruim mogelijke verspreiding van de onderzoeksresultaten mogelijk te maken;
44. wijst erop dat er een grotere coördinatie moet worden gewaarborgd tussen het kaderprogramma voor O&O en grootschalige intergouvernementele wetenschappelijke en technologische initiatieven, zoals EUREKA, EMBL, ESA, ESO of COST;
45. verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat tenminste 5% van de niet door de regio's van doelstelling 1 gebruikte structuurfondsen door hen worden gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek op verschillende gebieden, zodat de technische achterstand die deze regio's van de rest van Europa scheidt wordt ingelopen en intrekking van de niet-bestede structuurfondsen wordt voorkomen;
46. dringt aan op een serieuze integratie tussen de structuurfondsen en de pretoetredingsprogramma's aan de ene kant en onderzoeksprogramma's aan de andere kant, opdat eerstgenoemden een onderzoeksinfrastructuur in de achterstandsgebieden kunnen verschaffen en laatstgenoemden mechanismen en financiële middelen beschikbaar kunnen stellen voor samenwerking op een hoog en rigoureuus wetenschappelijk niveau;
47. is van oordeel dat het vijfde kaderprogramma moet worden voortgezet en dat de kandidaat-lidstaten expliciet hierbij moeten worden betrokken, in het bijzonder de Oost- en Midden-Europese landen met hun goede wetenschappelijke basis, waarbij echter een hoog wetenschappelijk niveau ook in de toekomst het doorslaggevende criterium moet blijven om voor projectsteun in aanmerking te komen;
48. is ervan overtuigd dat steun aan onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie een bredere basis in de Europese politiek behoeft dan die welke het kaderprogramma verschaft en verzoekt de Commissie derhalve met nadruk het Parlement en de Raad modellen en procedures voor te leggen die zowel bij de planning, alsook bij de praktische uitvoering wederzijdse links tussen het kaderprogramma voor onderzoek en andere communautaire beleidsterreinen, met name de structuurfondsen, mogelijk maken en vergemakkelijken;
49. is voorts van mening dat met het oog op de huidige Verdragssituatie alle mogelijkheden in aanmerking moeten worden genomen om de Europese researchsteun en met name het kaderprogramma en de specifieke programma's binnen dit Verdragskader efficiënter en effectiever te maken; verzoekt de Commissie derhalve bij de voorbereidende planning voor het zesde kaderprogramma de volgende vragen te beantwoorden:
  1. Kunnen en moeten kaderprogramma en specifieke programma's enerzijds een langere looptijd krijgen om een grotere continuïteit en meer zekerheid op het gebied van planning voor de onderzoekswereld, en voor de EU-begroting te bereiken, en

anderzijds door een in zo'n situatie doeltreffender tussentijdse beoordeling, zowel qua inhoud als ten aanzien van de desbetreffende financiële dotatie flexibeler worden beheerd?

2. Zou door vaststelling van de specifieke programma's als deel van een lopend proces enerzijds verstorende invloeden van de besluitvormingsprocedures rechtgetrokken kunnen worden en anderzijds het stellen van nieuwe prioriteiten in het lopende kaderprogramma flexibeler kunnen worden gemaakt? Welke aanpassingen zou dit inhouden voor de besluitvormingsprocedures, met name ten aanzien van de betrokkenheid van Parlement en Raad?

50. verzoekt de Commissie in verband met de evaluatie van eventuele nieuwe besluitvormingsprocedures met het oog op een grotere continuïteit en flexibiliteit, te onderzoeken waar en hoe een sterkere concentratie van de financiële middelen zinvol en noodzakelijk kan zijn; er moet dan vooral worden opgehelderd hoe de Europese meerwaarde van de onderzoekssteun moet worden gedefinieerd en op welke technologieën en/of projecten de beperkte financiële middelen met het oog op een optimale besteding moeten worden geconcentreerd, bijvoorbeeld
- in de zin van een "big push", om nieuwe technologieën specifiek te steunen,
  - geconcentreerde steun aan technologieën, waarin de EU voorop loopt, om de voorsprong te behouden,
  - geconcentreerde steun aan technologieën waarin de EU de achterstand kan en wil inhalen, en waarin de specifieke Europese bijdrage een meerwaarde oplevert ten opzichte van nationale steun;
51. verzoekt de Commissie de taakstelling, de reikwijdte en de benodigde financiële middelen van het GCO en zijn instellingen voor het volgende kaderprogramma te onderzoeken op het toekomstige belang van de afzonderlijke technologieën en de specifieke meerwaarde van zijn werkzaamheden, en het Europees Parlement en de Raad vóór het indienen van de eerste concrete planning betreffende het aanstaande kaderprogramma hierover verslag uit te brengen;
52. verzoekt de Commissie in het kader van een verbreding van de basis van het Europees onderzoeksbeleid te onderzoeken op welke wijze zij zelf, hetzij onder eigen verantwoordelijkheid en/of in samenwerking met de lidstaten, een bijdrage kan leveren aan het opzetten, coördineren en uitvoeren van internationale onderzoeksactiviteiten, bijvoorbeeld met betrekking tot mondiale vraagstukken zoals klimaatsveranderingen;
53. wijst erop dat Europa momenteel voorop loopt op een aantal terreinen (zoals de ontwikkeling van software, mobiele telefonie, sensoren/actuatoren, consumentenelektronica, digitale TV, geneesmiddelen, warmtekrachtkoppeling, afvalbeheer en recycling, telematica voor vervoerstoepassingen); nagegaan dient te worden hoe Europa in de toekomst ook het voortouw kan nemen op die terreinen waar het nu ten opzichte van de VS een grote achterstand heeft (zoals: audiovisuele technologieën, productie van chips, kunstmatige intelligentie, agroalimentaire toepassingen van biotechnologie, fotonvoltaïsche cellen, batterijenontwikkeling, ontwikkeling van keramisch materiaal); er moet constant worden gewerkt aan het opzetten van gemeenschappelijke normen; daar ligt het voordeel van Europa;

54. dringt erop aan dat Europa bij de sleuteltechnologieën in de wereld het voortouw neemt en wijst erop dat de steeds sterkere koppeling van biologie en informatietechnologie een bijzondere uitdaging vormt;
55. wijst op het nut van meer benchmark-studies binnen en buiten de Europese Unie, die duidelijk aangeven waar en waarom sommige (Europese) landen meer succesvol zijn op een bepaald technologisch gebied dan andere, waarna de Europese lidstaten van deze succesvolle praktijken gebruik kunnen maken; in dit verband kan een benchmark van O&O-inspanningen bijdragen tot een betere coördinatie van nationaal en Europees O&O-beleid alsmede van nationale en Europese O&O-programma's; is voorts van mening dat de ontwikkeling van een algemeen erkend systeem ter validering van de wetenschappelijke resultaten en van een adequate analyse-, inspectie- en certificeringsprocedure door de Commissie niet zinvol is, omdat de validering van wetenschappelijke resultaten een primaire taak van de wetenschap is en niet door de politiek kan worden overgenomen;
56. verzoekt de Commissie en de lidstaten te onderzoeken hoe toegang tot kennis, innovatie en O&O door en voor het MKB bevorderd kan worden en wijst op het belang van een nauwere samenwerking tussen het MKB en regionale universiteiten en onderzoeksinstituten; verzoekt de Commissie om de inzet van extra middelen ter versterking van het concurrentievermogen van het MKB;
57. wijst op de noodzaak de betrokkenheid te bevorderen van zowel "high tech" KMO's als KMO's die de O&O-resultaten wellicht kunnen gebruiken, teneinde de concurrentiepositie van het Europese bedrijfsleven te versterken;
58. vraagt om een gemeenschappelijk onderzoeksbeleid waarin zowel ruimte is voor toegepast onderzoek als fundamenteel onderzoek op diverse technische vakgebieden en dat rekening houdt met het feit dat innovaties vaak ontstaan op het grensvlak van verschillende wetenschappelijke disciplines; in de toekomst kan nieuwe werkgelegenheid ontstaan vooral binnen de vakgebieden biotechnologie en ICT; onderzoek op het gebied van de mens- en sociale wetenschappen blijft in de Europese Unie met haar steeds grotere verscheidenheid aan culturen nodig;
59. verzoekt de Commissie het onderling overleg met de andere instellingen voort te zetten, alvorens een voorstel in te dienen voor een zesde ontwerp kaderprogramma;
60. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Commissie, de Raad en de parlementen van de lidstaten.

TOELICHTING

Van kennis en innovatie tot industrieel succes

Op het eerste gezicht lijkt het alsof de snelle technologische ontwikkeling in met name de ICT-sector als Internet en E-business volledig verantwoordelijk is voor het ontstaan van de nieuwe economie in de wereld. Gedeeltelijk is dit ook het geval (zie hiervoor bijvoorbeeld het recente rapport "The Competitiveness of Europe's ICT Market" dat Booz-Allen & Hamilton in opdracht van het Nederlandse ministerie van Economische Zaken heeft opgesteld, of Bijlage 2 van het voortgangsrapport van de Europese Commissie over het e-Europe initiatief). Kenmerkend voor de nieuwe economie is dat hoge economische groei, lage werkloosheid en lage inflatie naast elkaar kunnen bestaan. In de oude economie neemt de inflatiedruk toe op het moment dat de economie groeit, de werkloosheid daalt en vervolgens stijgen de lonen. Wegens de door ICT teweeggebrachte productiviteitsstijging kan in de nieuwe economie een groeiende marktvraag gemakkelijker worden bijgehouden zonder vrees voor inflatie. Bovendien gaan de drastische prijsdalingen van ICT-apparatuur bij exponentieel toenemende prestaties de inflatie tegen. Aan de nieuwe economie ligt echter meer ten grondslag. Een nadere analyse van het fenomeen¹ in de VS leert dat de snelle technologische vooruitgang in de ICT-sector een belangrijke katalysator is voor de nieuwe economie. De basis voor de nieuwe economie is daar echter al eerder gelegd door klassieke macro-economische maatregelen als verlaging van de belastingdruk en rente en door te zorgen voor een beter investeringsklimaat. Verder is de nationale en internationale concurrentie aangewakkerd door deregulering van productmarkten, privatisering van overheidsmonopolies en liberalisering van de buitenlandse handel. Deze toenemende concurrentie heeft het bedrijfsleven gedwongen de prijzen voor producten en diensten te verlagen, kosten te besparen en te innoveren. Zaken als toenemende globalisering met zijn fusies en overnames, minder starre ontslagwetgeving en meer flexibiliteit in de arbeidscontracten en beloningen hebben er ook toe bijgedragen dat in de VS de werkloosheid aanmerkelijk is gedaald zonder aanmerkelijke stijging van de lonen. Daarbij is het aantal banen in de nieuwe economie fors gestegen.

De Europese Unie heeft een behoorlijke achterstand bij de overgang naar de nieuwe economie. Er is nu nog een aanmerkelijk verschil tussen de VS en Europa in de reële groei van het BBP. Verwacht mag evenwel worden dat Europa deze achterstand vooral in de telecommunicatiesector zal inlopen.

Door deregulering van markten als telecommunicatie, energie, transport en financiële dienstverlening is in deze sectoren de marktwerking toegenomen en zal er in toenemende mate sprake kunnen zijn van meer concurrentie en lagere prijzen. Ook in de EU is inmiddels sprake van een golf van fusies en overnames. In 1999 was hiermee een bedrag gemoeid van 1.200 miljard EUR, ofwel 20% van het BBP. Dankzij de expansie van de Europese kapitaalmarkten kunnen bedrijven makkelijker middelen aantrekken voor onder meer de financiering van deze fusies en overnames. Dankzij de introductie van de euro is goede vooruitgang geboekt in het gezond maken van de overheidsuitgaven van de EU-lidstaten. Van een echte nieuwe economie (hoge groei, lage werkloosheid, lage inflatie) kan in de EU evenwel pas sprake zijn als ook de werkloosheid aanmerkelijk omlaag gaat. Voor het terugdringen van de werkloosheid - ongeveer 10% van de Europese beroepsbevolking ofwel 15 miljoen mensen is werkloos - is evenals in de VS in de EU nodig dat er hogere mate van

---

¹ Rabobank, Stafgroep Economisch Onderzoek

flexibiliteit komt in het inzetten van arbeidskrachten en het belonen van geleverde arbeidsprestaties. Tevens moet er sprake zijn van een beleid van loonkostenmatiging en voortgang in de verlaging van belastingdruk. De situatie in de VS laat zien dat dergelijke maatregelen helpen om in de nieuwe economie miljoenen nieuwe banen te scheppen.

Uitbouw kennismaatschappij

Maar er is meer nodig. Een toenemende concurrentiedruk zal ook in de EU de noodzaak om te innoveren laten toenemen. Innovaties zijn nodig om de kwaliteit van het bestaan te verbeteren en te zorgen voor een gezonde economische groei. De innovaties van de afgelopen periode hebben ertoe geleid dat de maatschappij veranderd is van een industriële samenleving naar een kennismaatschappij. Duidelijk is dat in de toekomst een verdere uitbouw van deze kennismaatschappij in het verschiep ligt. Dit vraagt om verdere investeringen in scholing, training, maar ook om investeringen die wetenschappelijke doorbraken mogelijk maken.

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat in de kennismaatschappij die op het ogenblik gestalte krijgt, de waarde van de virtuele component van een product in toenemende mate hoger komt te liggen dan de waarde van de fysieke component van een product. Het ontwikkelen van een technologie op zich is in deze kennismaatschappij niet voldoende. Werd vroeger de waarde van een product grotendeels bepaald door een optelsom van productiekosten, nu wordt de waarde van producten grotendeels bepaald door zaken als tijdige levering, ontwikkeling van toepassingen voor het product, aanvullende dienstverlening, milieuvriendelijke produktiewijze etc. Commercialisatie, ofwel het toevoegen van kennis aan een product, lijkt veel beter te lukken in de VS dan in Europa. Om hierin verandering te brengen is het onder meer nodig dat er een betere aansluiting komt tussen ontwikkeling van nieuwe technologie en toepassing in de markt. Er is een nauwere samenwerking nodig tussen onder meer universiteiten en bedrijfsleven. In de VS worden veel innoverende bedrijven opgestart met nauwe banden met universiteiten en hun wetenschappelijke onderzoekers. In de VS wordt veel economische groei gerealiseerd door kleine bedrijven. Ook is het gebruikelijk dat professoren afwisselend werken in academische functies en functies binnen commerciële bedrijven. In de Europese Unie is dit veel minder het geval.

Behalve een betere aansluiting op de markt is het van belang dat Europa de gemeenschapszin bevordert. Op diverse terreinen van handel en onderzoek is er nog geen sprake van een Europese Unie. In de praktijk blijken vele lidstaten in de Europese Unie nog steeds eilanden die elkaar meer beschouwen als concurrenten dan als partners. De Technologische Europese Unie loopt achter bij de Economische en Monetaire Unie. De diverse Europese lidstaten zouden er goed aan doen hun techno-nationalisme te laten varen en meer te streven naar een Europese Unie, ook op het technologische vlak. Europese onderzoeksinspanningen zijn momenteel niet meer dan de optelsom van de inspanningen van de 15 lidstaten en van de Europese Unie¹. De versnippering van de inspanningen, het isolement en de verkokering in nationale onderzoekstelsels, alsmede het uiteenlopende karakter van regelgeving en administratie, leiden ertoe dat het effect van de lagere totale investeringen in kennis vergeleken met een land als de VS nog wordt verergerd. Het doorbreken van deze verkokering en een betere integratie van de Europese wetenschappelijke en technologische ruimte vormen een absolute voorwaarde om aan het onderzoek in Europa weer een nieuw elan

---

¹ Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's; Brussel, 18.1.2000

te geven. De culturele diversiteit in de Europese Unie is enerzijds een groot goed, anderzijds hebben de verschillende talen in Europa en de bestaande rivaliteit tussen de Europese landen onderling de Europese Unie een achterstand met de VS bezorgd. Ondanks het gegeven dat op het ogenblik veel werkgelegenheid voortkomt uit ontwikkelingen binnen de ICT-sector blijft fundamenteel onderzoek op andere terreinen nodig, mits van (potentieel) strategisch belang voor het bedrijfsleven. Internet creëert nu nog veel nieuwe banen, maar de vraag is gewettigd of deze groei zal doorzetten als blijkt dat vele Internetbedrijven uiteindelijk niet die winstmarges kunnen realiseren die op grond van de huidige beurskoersen verwacht mogen worden. Daarnaast dient de nodige onderzoekscapaciteit te worden besteed aan het oplossen van toekomstige gezondheidszorg-, milieu- en energie-gerelateerde vraagstukken. De verwachting is dat de toekomst met name doorbraken te zien zal geven in zowel de biotechnologie als in de ICT-technologie. Sommige onderzoekers verwachten ook spectaculaire ontwikkelingen als er meer interdisciplinair wetenschappelijk onderzoek verricht kan worden¹. Zo zijn innovaties mogelijk als de medische wetenschappen meer gekoppeld worden aan milieuwetenschap. Ook de nanotechnologie heeft een potentieel en kan revolutionaire veranderingen teweegbrengen. Grote doorbraken zijn ook mogelijk op het snijvlak tussen fysica, scheikunde en biologie, waarbij zaken als macromoleculen en biologische moleculen de nodige aandacht verdienen. Daar liggen de grote mogelijkheden, daar moet het fundamenteel onderzoek op worden afgestemd. Het is uiteraard niet doenlijk precies aan te geven welke researchactiviteiten hoogst waarschijnlijk tot grote doorbraken of tot belangrijke toepassingen zullen leiden. Het verleden heeft wel laten zien dat vele belangrijke applicaties vaak ontstaan als resultaat van onderzoeksinspanningen door wetenschappers die gedreven werden door wetenschappelijke nieuwsgierigheid. Wetenschappers moeten de ruimte krijgen om nieuwsgierig te zijn.

Wel dienen de uitkomsten uit dergelijke fundamenteel onderzoek meer dan nu door toegepast onderzoek geschikt te worden gemaakt voor commercieel gebruik. Van belang is daarom om, wat betreft de richting, het publieke onderzoek behalve met wetenschappelijke interesse vooral ook met een meer commerciële invalshoek te bekijken. Europa lijkt voorop te lopen op wetenschappelijke velden als wiskunde en biowetenschappen, de VS is daarentegen koploper op veel meer en strategisch relevantere gebieden en met name in de biotechnologie en ICT-technologie. Beide zijn gebieden waar veel nieuwe werkgelegenheid ontstaat en die in hoge mate bijdragen aan de economische groei in de VS. Europa is concurrerend in vakgebieden als genomics, proteomics, neurobiologie en ontwikkelingsbiologie. Wat betreft de vakgebieden mag gesteld worden dat in Europa de mens in het onderzoek meer centraal staat, terwijl in Amerika de commerciële mogelijkheden hoger scoren. In Europa is het geen probleem om euro's om te zetten in O&O; wel is het lastig om O&O om te zetten in euro's. Hieruit mag overigens niet de conclusie worden getrokken dat de Europese Unie zich niet dient bezig te houden met mens- en sociale wetenschappen. Integendeel. Vanwege de grote verscheidenheid in de Europese Unie, die alleen maar zal toenemen met een uitbreiding naar 25 à 30 lidstaten, moet de Unie zich blijven verdiepen in taal, cultuur en rechtstelsels van lidstaten. Dit onderzoek is nodig om de gedifferentieerde Europese cultuur zo in te zetten, dat uiteindelijk sprake zal zijn van zowel een hechte, gedifferentieerde Europese cultuur als een gemeenschappelijk concurrentievoordeel ten opzichte van monoculturen als de VS en Japan. De markt en de werkgelegenheid mogen evenwel niet uit het oog worden verloren. Op het ogenblik staan deze zaken vaak heel ver van het onderzoek en onderzoekers af.

---

¹ Pathways for European Research. Top European scientists talk on science

Gebrek aan Europees onderzoeksbeleid

Momenteel kan niet gesteld worden¹ worden dat er een Europees onderzoeksbeleid bestaat. Het onderzoeksbeleid van de lidstaten en dat van de Unie worden naast elkaar gevoerd zonder dat zij een samenhangend geheel vormen. Wil men verder vooruitkomen, dan is er een bredere en innovatievere aanpak nodig dan tot nu toe het geval is. Door de aanstaande uitbreiding van de Unie wordt dit des te noodzakelijker. Er komt namelijk een Europa met 25 tot 30 landen in zicht, dat met de tot nu toe gevolgde methoden niet zal kunnen functioneren. Het belangrijkste referentiekader voor onderzoeksactiviteiten in Europa is tot nu toe nationaal gebleven. De middelen voor de verschillende initiatieven voor wetenschappelijke en technologische samenwerking op Europees, communautair of intergouvernementeel niveau bedragen slechts 17% van de totale Europese overheidsuitgaven voor civiel onderzoek. Tot nu toe is het meest gebruikte instrument op Europees niveau het kaderprogramma voor Onderzoek en Technologische Ontwikkeling van de Unie. In financieel opzicht maakt het echter slechts circa 5,4% uit van de totale civiele overheidsinspanningen. Het kaderprogramma is een nuttig instrument voor het stimuleren van internationale samenwerking, maar met dit programma alleen kan geen betere organisatie van de Europese onderzoeksinspanningen worden bereikt. Gezien de achterstand van de Europese Unie op de VS mag tevens worden gesteld dat de kaderprogramma's niet afdoende helpen het concurrentievermogen van de Unie te verstevigen. Zo komt bijvoorbeeld de GSM-standaard niet voort uit een kaderprogramma-project.

Het goede uit de kaderprogramma's moet evenwel behouden blijven. Om in de toekomst over een Europese onderzoekruimte te kunnen beschikken blijft het nodig dat de lidstaten en hun onderzoekers leren hoe met elkaar samen te werken. De samenwerking slecht bestaande barrières. De kaderprogramma's vervullen deze functie en leren deelnemers bovendien hoe onderzoeksprojecten uit te voeren. Het leren samenwerken, het leren runnen van projecten mag niet worden gestopt. De kaderprogramma's dienen wel te worden aangepast. Zo zal in de toekomst samenwerking met bedrijven, onderzoeksinstellingen en universiteiten buiten Europa gemakkelijker gemaakt dienen te worden. Het is verheugend te zien hoe in toenemende mate eigen initiatieven ontstaan tussen verschillende nationale onderzoeksinstellingen om op intermediair niveau meer met elkaar samen te werken. De samenwerking met en tussen organisaties als ESW, ESA, EMBO, EMBL, CERN, ESO, ESRF, ILL, EUREKA en COST heeft al veel opgeleverd, hoewel de samenwerking tussen KP en EUREKA voor verbetering vatbaar is. Ook op onderwijsgebied wordt meer en meer samengewerkt. Samenwerken valt te leren en is zeker ook te stimuleren. Samenwerking wordt in ieder geval niet gestimuleerd door zware administratieve lasten en een woud van regelgeving en voorwaarden.

Het Vijfde kaderprogramma is weliswaar een nuttig instrument ter bevordering van de Europese samenwerking, maar het biedt geen garantie voor een betere organisatie van de Europese onderzoeksinspanning in haar totaliteit. Het is nog te vroeg om een oordeel te vellen of het programma een belangrijk positief effect zal hebben op de herstructurering van het Europese O&I. De snelheid van de veranderingen in de ontwikkelde landen, zoals die beschreven wordt in de recente mededeling van de Commissie inzake *e-Europe*¹, maakt het

---

¹ op. cit. p. 10

¹ "Een informatiesamenleving voor allen", Mededeling over een initiatief van de Commissie voor de Buitengewone Europese Raad van Lissabon, 23/24 Maart 2000 (COM(1999)687def. van 8 december 1999)

echter niet mogelijk rustig de geplande vijfjaarlijkse evaluatie af te wachten. Een grote inspanning moet thans worden ondernomen om bepaalde acties nog voor de geplande termijn te ondernemen. De Commissie heeft absoluut gelijk wanneer ze nu reeds een begin maakt met het debat over een Europese onderzoekruimte (EOR).

Het Parlement hecht een bijzonder belang aan het analytisch naast elkaar leggen van informatie over de verschillende Europese onderzoekscentra, met een bijzondere nadruk op de transnationale toegang en de Europese zichtbaarheid, en op de toepassing van nieuwe financiële technieken teneinde de opbrengst van openbare investeringen te verhogen en daardoor de beschikbare middelen te vergroten. Het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek (GCO), in het bijzonder, moet bekwaamheden ontwikkelen in het aan elkaar koppelen van de beste ervaringen die in nationale laboratoria zijn verkregen, vanuit het perspectief van een Europese toegevoegde waarde. Intern moeten, in het kader van een "culture of excellence", jonge onderzoekers uit de gehele EU worden aangemoedigd om een verblijf aan het GCO te gaan beschouwen als een ervaring die wenselijk en interessant is voor de ontwikkeling van hun carrières.

Infrastructuur geen panacee

Om Europees onderzoek minder gefragmenteerd te maken, dient de aanpak, dat wil zeggen de structuur waarbinnen het onderzoek wordt uitgevoerd, drastisch te worden veranderd. Innovatie op dit terrein is dringend gewenst. Door Eurocommissaris Philippe Busquin is in zijn nota aangegeven hoe één Europese onderzoekruimte gerealiseerd kan worden. Veel van de gemaakte opmerkingen betreffen echter de infrastructuur en beogen een geoptimaliseerd geheel van bestaande materiële middelen en infrastructuur, onder meer door de aansluiting van "centers of excellence" in een netwerk en het tot stand brengen van virtuele centra. Vele van de voorgestelde maatregelen genoemd in "Naar een Europese onderzoekruimte" zijn de moeite waard overgenomen te worden. Wel dient in ogeschouw te worden genomen dat infrastructuur op zich geen bijdrage levert aan meer concurrentiekracht, welvaart en werkgelegenheid. Het zijn onderzoekers die met behulp van deze infrastructuur voor doorbraken kunnen zorgen. Er dient meer onderzoek te worden verricht naar hoe onderzoekers kunnen worden gekoppeld aan infrastructuur. De infrastructuur dient niet te worden gekoppeld aan onderzoekers. Een wetenschappelijke infrastructuur die overigens ultramodern moet zijn, dient ten dienste te staan van wetenschappers. "De kosten van de technische infrastructuur zijn, behalve in een paar uitzonderingsgevallen zoals CERN, betrekkelijk klein vergeleken met de personele uitgaven. Toch worden vele onderzoeken gecontinueerd omdat er investeringen gedaan zijn in infrastructuur, inflexibele onderzoeksorganen en wetenschappers voor wie de investeringen in de infrastructuur de belangrijkste reden zijn om door te gaan", zegt prof Rohrer, lid van IBM Research Division, Zürich in "Pathways for European Research". Aangezien dit niet de juiste overwegingen zijn bij beslissingen over nieuwe investeringen lijkt het nuttig te onderzoeken welk instituten aan het "Rohrer-criterium" voldoen en op termijn kunnen verdwijnen. Creativiteit dient te worden gemobiliseerd, niet infrastructuur. Ook moet verder onderzocht worden welk toegepast onderzoek nog moet worden uitgevoerd om de ontwikkelde technologie te kunnen gebruiken.

Voor een Europese onderzoekruimte is meer nodig dan maatregelen op het infrastructurele vlak. Infrastructuren innoveren niet, evenmin als elektronische netwerken, hoewel deze elektronische netwerken er wel dienen te zijn. Een aangepaste infrastructuur is een essentiële voorwaarde. Een Europese onderzoekruimte kan alleen ontstaan als er behalve een

geavanceerde infrastructuur tegelijkertijd sprake is van een Europese identiteit en van een Europese creativiteit. Inspanningen dienen niet zozeer gericht te worden op het bijeenbrengen van infrastructuur als wel op het bijeenbrengen van wetenschappelijk talent in stimulerende omgevingen met nauwe banden met bedrijfsleven en potentiële gebruikers van ontwikkelde kennis. In dit verband dient speciale aandacht aan de behoeften van het MKB te worden gegeven. De mobiliteit van (met name jonge) onderzoekers dient vergroot worden, meer dient te worden geïnvesteerd in de opleiding en salarissen van wetenschappelijke onderzoekers. De participatie van vrouwen in het wetenschappelijk onderzoek dient te worden bevorderd. Onderzoekers moeten meer vrijgemaakt worden om in kleiner of groter verband met elkaar te werken aan (fundamentele) onderzoeksprojecten. De Europese Unie dient te investeren in een open en aantrekkelijk onderzoeksklimaat. Dit kan onder meer worden bereikt door veel meer dan nu bekend te maken aan gebruikers, bedrijfsleven en ingezetenen van de Europese Unie wat Europees onderzoek heeft opgeleverd en wat de effecten van het onderzoek zijn op concurrentievermogen, welvaart en werkgelegenheid. Veel onderzoek, zoals biotechnologisch onderzoek, heeft bij inwoners van de Europese Unie een slecht imago. Een beter imago, een grotere mobiliteit, een betere honorering zal helpen jonge academici, mannen zowel als vrouwen, uit de Europese Unie en daarbuiten te interesseren voor onderzoeksfuncties. Belangstelling voor wetenschap en techniek begint bij het basisonderwijs. Benchmarkstudies dienen regelmatig te worden uitgevoerd om de prestaties van het Europese onderzoek en het innovatieve systeem te meten en kunnen een bijdrage leveren aan een betere coördinatie van nationale en Europese O&O-inspanningen en beleidsactiviteiten. Administratieve en formele beperkingen die het wetenschappelijk onderzoek belemmeren dienen te worden weggenomen. De discussie zoals die tot nu toe wordt gevoerd richt zich voornamelijk op de inzet van middelen. Het lijkt verstandiger eerst te discussiëren over doelen om vervolgens de inzet van middelen te bepalen.

Gezamenlijk doel

De Europese Unie telt zoals gezegd op het ogenblik 15 miljoen werklozen. Waar de euro zorgt voor monetaire eenheid, kan het terugdringen van dit werklozenbestand fungeren als hefboom naar een hoger niveau van samenwerking binnen de Europese Unie. Heldere doelen dienen te worden gesteld, zoals 10 miljoen minder werklozen in 2005. Andere strategische doelen moeten geformuleerd worden uit gesprekken met zowel wetenschappers, bedrijven als eindgebruikers. Als de werkloosheid omlaag is gebracht, kan ook de Europese Unie ten volle gaan profiteren van de nieuwe economie, zij het dat er ook op andere terreinen nog het nodige dient te gebeuren. In dit kader is het bijvoorbeeld van belang dat het communautaire octrooi er snel komt. Het bestaande Europese octrooisysteem veroorzaakt fragmentatie en leidt tot aanzienlijke extra kosten. Behalve maatregelen die op lange termijn leiden tot meer werkgelegenheid dienen ook de mogelijkheden op kortere termijn niet uit het oog te worden verloren. Op korte termijn kunnen veel banen nu al worden gerealiseerd door te investeren in het opleiden van mensen die kunnen werken aan het realiseren en uitwerken van E-business concepten.

Op het ogenblik bestaan in de Europese ICT-sector al 1 miljoen vacatures. Het kind mag echter niet met het badwater worden weggegooid. Voorkomen moet worden dat arbeidsplaatsen die hier niet opgevuld kunnen worden, verdwijnen naar elders in de wereld. Welvaart en werkgelegenheid ontstaan niet alleen als gevolg van innovaties, maar ook door handig in te spelen op trends. Flexibele opleidingscentra zouden binnen de Europese Unie kunnen worden opgezet voor toegepaste E-trainingen en E-opleidingen. Afgestudeerden kunnen bedrijven gaan helpen bij het uitwerken van E-businessconcepten. Het is verder

denkbaar dat het MKBbedrijven financieel ondersteund wordt bij het inzetten van deze E-experts. Het gaat om het creëren van werkgelegenheid en welvaart op de lange, maar zeker ook op de korte termijn. Het is goed om in deze te kijken (benchmarking!) naar de ontwikkelingen in een land als Zweden. Zweden beschikt over diverse technische universiteiten. Het IT-onderwijs op deze universiteiten neemt een centrale plaats in. Er zijn plannen om gespecialiseerde universiteiten voor opleidingen in informatietechnologie op te richten. Dit schooljaar is de eerste hoogleraar mobiele E-commerce geïnstalleerd.

Samenvatting

Een discussie over een nieuwe onderzoekruimte moet niet alleen gaan over verbetering van de infrastructuur en over het optimaliseren van de bestaande infrastructuur. Het moet eens en vooral een discussie worden die gaat over de inhoudelijke kwaliteiten van de Europese onderzoekruimte. Het moet een discussie zijn over het inzetten van mensen, over talent, over creativiteit, over het mobiliseren van wetenschappelijk talent. Welke grote, strategisch relevante onderzoeksprojecten dienen te worden opgezet en wat dient er gedaan te worden om dit wetenschappelijk werk te vertalen in concurrentiekracht, werkgelegenheid en welvaart? Pas daarna dient de discussie over middelen te volgen. Een nieuw technologisch onderzoeksprogramma dient op basis van de uitkomsten van deze discussie te worden gebaseerd. Het zal duidelijk zijn dat de ontwikkeling van één Europees onderzoeksbeleid, één Europese Unie ook voor technologie, niet in een enkele discussie kan worden afgerond. Er moet wel een begin mee worden gemaakt. Een volgend technologisch onderzoeksprogramma moet het nieuwe denken en de mogelijkheden van de nieuwe economie weerspiegelen. Het denken over het Europees onderzoeksbeleid dient te gebeuren op meerdere plekken binnen de Europese Unie met onder meer de European Science Foundation (ESF), de Eurohorcs, het Europese bedrijfsleven, universiteiten en onderzoekers. Het Europees Parlement zou de regie voor deze discussie in handen kunnen nemen.

8 mei 2000

ADVIES

van de Commissie juridische zaken en interne markt

aan de Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie

over de mededeling van de Europese Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de regio's, "Naar een Europese onderzoeksruimte"

(COM(2000) 6 – C5-01155/2000 – 2000/2075(COS))

Rapporteur voor advies: Donald Neil MacCormick,

PROCEDUREVERLOOP

De Commissie juridische zaken en interne markt benoemde op haar vergadering van 28 maart 2000 Donald Neil MacCormick, tot rapporteur voor advies.

De commissie behandelde het ontwerpadvies op haar vergaderingen van 18 april en 8 mei 2000.

Op laatstgenoemde vergadering hechtte zij met algemene stemmen haar goedkeuring aan de hierna volgende amendementen.

Bij de stemming waren aanwezig: Willy Rothley (waarnemend voorzitter), Rainer Wieland (ondervoorzitter), Donald Neil MacCormick (rapporteur), Maria Berger, Brian Crowley, Jean-Maurice Dehousse, Marie-Françoise Garaud, Evelyne Gebhardt, Malcolm Harbour, The Lord Inglewood, Kurt Lechner, Klaus-Heiner Lehne, Arlene McCarthy, Toine Manders, Bill Miller, Ria G.H.C. Oomen-Ruijten, Francesco Enrico Speroni en Diana Paulette Wallis.

BEKNOPTE MOTIVERING

De mededeling van de Europese Commissie is van groot belang en enigszins verontrustend. Ze beschrijft de relatieve achteruitgang van de onderzoeksuitgaven en –activiteiten van de laatste jaren in de Europese Unie in vergelijking met de Verenigde Staten en Japan. De achterstand zou op dit ogenblik veeleer ingelopen moeten worden in plaats van groter te worden, als de welvaart van de Europese Unie, in een kenniseconomie, in de toekomst op een stevige basis gebouwd moet worden.

De Europese Commissie stelt vastberaden beleidsdaden voor om een Europese onderzoeksruimte tot stand te brengen. Ze erkent dat elke vorm van zo'n beleidsvoering met inachtneming van het subsidiariteitsbeginsel in de ruimste betekenis moet gebeuren, zodat er zowel particuliere als openbare investeringen mogelijk zijn, en zowel de regio's als de lidstaten een rol kunnen vervullen. Die erkenning is bijzonder welkom, maar de redenering mag nog een stap verder doorgevoerd worden. De kwaliteit van het onderzoek hangt uiteindelijk af van de ondernemingsgeest en creativiteit van onderzoeksgroepen en individuele onderzoekers. Er bestaat altijd enig gevaar dat er onderzoeksadministraties opgericht worden die er wel naar streven om de onderzoeksactiviteiten uit te breiden maar hinderlijk zijn voor de werkzaamheden van de onderzoekers zelf.

Duidelijk is dat er op het niveau van de Europese Unie veel kan gebeuren om belemmeringen voor doelmatig onderzoekswerk en industriële toepassing van resultaten zoveel mogelijk weg te nemen. De invoering van een Europees octrooistelsel is nu een dringende zaak. De hinderpalen die er nog zijn voor het vrij verkeer, moeten opgeruimd worden, en in dat perspectief moeten de lidstaten in alle ernst aangemaand worden om hun verplichtingen na te komen. Ondersteuning door middel van doeltreffende netwerken moet voorrang krijgen. Maar wezenlijke uitbreidingen van de EU-uitgaven om het onderzoek te ondersteunen, of grootschaliger of opdringeriger administratieve tussenkomst op EU-niveau zijn vermoedelijk niet wenselijk. De instanties van de lidstaten die het onderzoek ondersteunen, hebben hun eigen werkwijzen en methoden ontwikkeld om onderzoek te steunen en prioritaire

onderwerpen en thema's aan te reiken. Als de Europese Commissie en de Raad hun invloed aanwenden om de omvang van de uitgaven op een aanvaardbaarder peil te brengen, dan kan veel van wat er verder nog nodig is, overgelaten worden aan het subsidiariteitsbeginsel in zijn ruimste betekenis.

CONCLUSIES

De Commissie juridische zaken en interne markt verzoekt de ten principale bevoegde Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie onderstaande suggesties in de goed te keuren ontwerp-resolutie op te nemen:

Het Europees Parlement,

- A. overwegende dat een welvarend Europa een groot aantal actieve onderzoekers vergt - en hierdoor gekenmerkt wordt -, met een aanzienlijke productie van succesvol onderzoek, vooral, maar niet uitsluitend, op terreinen als geavanceerde technologie, medische wetenschap, milieuwetenschap en biotechnologie,
- B. overwegende dat de waarde van onderzoek op andere terreinen, zoals techniek, management, economische en sociale wetenschappen en menswetenschappen in dit verband niet mag worden verwaarloosd,
- C. overwegende dat het bijzonder zorgwekkend is dat de investeringen in onderzoek in Europa voortdurend een achterstand op zowel de Verenigde Staten als Japan blijft vertonen, en dat die achterstand de laatste jaren niet af- maar juist toegenomen is,
- D. overwegende dat verhoging van de uitgaven en versterking van de samenwerking en samenhang in het Europees onderzoek noodzakelijk zijn om het concurrentievermogen te versterken;
- E. overwegende dat de waarde van fundamenteel onderzoek niet kan worden afgemeten aan de directe of onmiddellijke overdraagbaarheid op industriële toepassingen, dit onderzoek op de lange termijn een absoluut noodzakelijke voorwaarde is voor het concurrentievermogen in industrie en onderzoek, en dat een onterechte concentratie op toegepast of marktgericht onderzoek daarom contraproductief is,
- F. overwegende dat handhaving van fundamenteel onderzoek van hoge kwaliteit noodzakelijk is zowel omdat het bijdraagt aan de menselijke kennis als omdat het van groot belang is wanneer Europa zijn beste onderzoekers wil behouden en aantrekkelijk wil zijn voor kundige onderzoekers van buiten de Unie,
- G. meent dat steeds moet worden ingezien dat goed onderzoek een kwestie van goede onderzoekers is, die zich grootmoedig gesteund weten in hun eigen beoordeling van onderzoeksdoelstellingen en -strategieën, met geen andere beperking dan algemene prioriteiten die door overheidsinstanties of particuliere sponsors vastgesteld kunnen worden; dat onderzoeksbeleid dus moet betekenen dat het werk van wetenschappers vergemakkelijkt wordt, en niet gedirigeerd, en het in dit verband noodzakelijk is de communautaire onderzoeksinstellingen en de communautaire coördinatie van de nationale programma's te versterken,

- H. overwegende dat een Europese onderzoeksruimte kan leiden tot een concentratie van onderzoeksfaciliteiten ten koste van de perifere gebieden,
1. benadrukt dat volledige verwezenlijking van de doelstelling van een interne markt een soepele mobiliteit van onderzoekers in de natuurwetenschappen, medische, sociale en menswetenschappen tussen universiteiten, onderzoeksinstituten, onderzoeksinstellingen van de overheid en het particuliere bedrijf veronderstelt;
  2. is in deze context van mening dat de onderzoekscultuur in Europa zou worden versterkt wanneer gerichte stappen worden genomen om allerlei contacten tussen allerlei soorten ondernemingen en universiteiten en andere onderzoeksinstellingen tot stand te brengen of te intensiveren, doch dat dit dient te geschieden met de nodige voorzorgsmaatregelen tegen misbruik van het beginsel van commerciële vertrouwelijkheid om de publicatie tegen te houden van onderzoeksbevindingen die openbaar behoren te zijn;
  3. wijst er met nadruk op dat uit regelingen zoals die voor docenten vreemde talen in Italië, spijtig genoeg blijkt dat de Europese Commissie in dat opzicht in de loop der jaren blij gegeven heeft van een zekere angstvalligheid en zich in de toekomst met grotere vastberadenheid moet gaan gedragen;
  4. wijst er op dat andere belemmeringen voor het vrije verkeer kunnen ontstaan wanneer men er niet in slaagt eerlijke vergelijkende onderzoeken of aanwerving te organiseren voor onderzoeksbeurzen op doctoraal en postdoctoraal niveau, waardoor het vrije verkeer van wetenschappers wordt belemmerd in het stadium van hun carrière waarin zij het meest kunnen profiteren van ervaringen in verschillende onderzoeksculturen, waardoor zij op de langere termijn dankzij deze ervaringen kunnen helpen met het slechten van barrières;
  5. wijst erop dat er nodeloze juridische belemmeringen voor de praktische toepassing van Europees onderzoek bestaan, waarvan de moeizame en dure procedure om een patent aan te vragen er één is; de Europese Commissie zou vastberaden moeten optreden om een Europese octrooiregeling in te stellen;
  6. stelt vast dat er andere belemmeringen zijn, zoals het steeds achterwege blijven van wederzijdse erkenning van diploma's en beroepskwalificaties, onzekerheid en gebrek aan samenhang in de bepalingen inzake de status en de veiligheid van mensen die een onderzoeksloopbaan volgen, en het ontbreken van steun voor, of een Europees statuut dat mogelijkheden schept voor, de oprichting van "seed-corn"-bedrijven die industriële toepassingen van onderzoeksbevindingen ontwikkelen;
  7. benadrukt dat een Europese onderzoeksruimte gekenmerkt zou moeten worden door doeltreffende netwerken en vlotte samenwerking tussen onderzoekers en onderzoeksinstellingen in verschillende lidstaten, met meer wederzijds begrip tussen de verschillende onderzoeksculturen dan nu het geval is; dit zou vergemakkelijkt kunnen worden door uitgebreider gebruikmaking van het Internet en andere elektronische communicatiemiddelen, en het zou bijzonder waardevol zijn voor de centra die aan de spits van het onderzoek staan;

8. erkent het succes van de bestaande, op geheel Europa gerichte faciliteiten en programma's, en benadrukt de noodzaak een "kritische massa" te ontwikkelen op de belangrijkste onderzoeksgebieden, hetzij in afzonderlijke centra, hetzij via "virtuele centra", en verzoekt de Commissie en de lidstaten voorrang te verlenen aan de vereisten van een "kritische massa", zowel in de kaderprogramma's als elders; meent dat praktische onderzoeksfaciliteiten ook perifere instellingen en bedrijven moeten omvatten om concentratie te voorkomen;
9. acht de erkenning van het subsidiariteitsbeginsel in zijn ruimste betekenis door de Europese Commissie, zoals blijkt uit paragraaf 5, lid 1 van haar mededeling, bijzonder verheugend, omdat zowel de regio's als de lidstaten, en zowel de particuliere bedrijven als de overheid wel degelijk een belangrijke rol te vervullen hebben, maar meent dat verder onderzoekers en onderzoeksgroepen die op degelijke steun kunnen rekenen in competitieve en door vakgenoten geleide systemen voor de financiering van het onderzoek, de grondslag van het Europees onderzoeksbeleid moeten vormen;
10. is van mening dat het gelijktijdig gebruik van alle officiële Europese talen, dat zowel een erfenis van het verleden is als een zeer positief element bij het handhaven van een culturele diversiteit die een van de kenmerken van Europa is, het communicatieproces tussen Europese wetenschappers in het algemeen belemmert en derhalve Europese actie rechtvaardigt ten behoeve van vertalingen en communicatie;
11. beveelt de Commissie echter aan de instrumenten voor uitwisseling tussen onderzoeksteams te versterken, en haar bevoegdheden te gebruiken om te stimuleren dat openbare en particuliere investeerders in onderzoek op alle niveaus hun activiteiten op Europees niveau beter coördineren;
12. is van mening dat een tweemaaljaarlijks verslag van de Commissie aan het Europees Parlement een adequaat overzicht mogelijk zou maken van de genomen besluiten en de verkregen resultaten;
13. stelt vast dat een Europese onderzoeksruimte vereist dat de Europese instellingen, en met name de Commissie, een zeer belangrijke bijdrage leveren, gericht op het aanmoedigen van de versterking van de inspanningen en een betere samenhang tussen de uiteenlopende programma's op regionaal en lidstaatniveau, maar dat de bijdrage van de instellingen zeer nauw gericht dient te blijven op de doelstellingen die alleen op Unieniveau kunnen worden verwezenlijkt, en hieruit voortvloeiende activiteiten zoals:
  - het toezicht op de vorderingen,
  - het doorgeven van informatie,
  - bekendmaking en ondersteuning van beste praktijken,
  - het opstellen van kaderprogramma's voor terreinen die steunverlening op EU-niveau vergen,
  - verbetering van het juridisch kader, bijvoorbeeld de octrooi- en vennootschapswetgeving,
  - waarborging van het vrije verkeer, en opheffing van belemmeringen voor onderzoeksmobiliteit,
  - vergemakkelijking van onderzoeksnetwerken, alsmede andere instrumenten gericht op het bereiken van kritische massa;

